LA VELA

Teixit humà de l'economia blava

Secció: Esports de mar

Número de revista: #17

ESTIU 2026

TEXT: Santi Serrat. Divulgador científic i d'economia blava. Autor especialitzat en vela, aigua i sostenibilitat. És cofundador de Latitud 42 i del projecte We Learn Blue

FOTO: Tractament digital d'una foto de Volivaud - A. Courcoux - A. Pilpre. © C. Barredo

La vela és una forma profunda de relacionar-nos amb el mar. Cultura, tecnologia, aventura, ciència i educació s'entrellacen en un ecosistema que sosté la maritimitat i es converteix en un actiu econòmic cap a la sostenibilitat. Són claus que permeten comprendre per què la vela ocupa avui un lloc central en la innovació marítima, en la ciència oceànica i en la construcció d'una economia blava que mira cap al futur.

La gent de mar ho sap, i ho viu des de sempre: navegar a vela obliga a desplegar habilitats i a adquirir coneixements que poques vegades es donen en les activitats de terra ferma. Exigeix interpretar el vent, llegir el mar, anticipar canvis, prendre decisions ràpides i assumir responsabilitats. És una escola de vida que combina tècnica, intuïció, cultura marítima i una relació íntima amb l'entorn. Per això, des de fa segles, la vela ha estat una de les expressions més profundes de la relació humana amb el mar.

Com tota activitat humana, la navegació a vela forma part de l'economia en el seu sentit més ampli: la ciència que estudia com les societats creen valor, gestionen recursos i projecten futur. En l'última dècada ha emergit amb força un concepte que ha ampliat aquesta mirada, l'economia blava.

Una economia clau per al planeta

No és una simple derivació marítima de l'economia verda, tot i que hi comparteix la visió d'un desenvolupament sostenible. L'economia blava sorgeix de la convergència entre la ciència marina, les polítiques públiques i la innovació industrial, i s'ha consolidat com una de les claus per protegir i gestionar els mars i les zones costaneres. La Comissió Europea l'ha situat al centre de la seva agenda i els governs costaners la incorporen en els plans estratègics.

Avui s'entén com un ecosistema interconnectat que articula almenys vuit dimensions que es retroalimenten: ports, pesca, energies renovables marines, oceanografia, climatologia, turisme nàutic, indústria naval i biotecnologia oceànica.

La seva importància és global. Els oceans produeixen més del 50 % de l'oxigen del planeta, absorbeixen prop d'una quarta part del CO_2 que emetem i regulen el clima a escala mundial. Són la font principal de proteïnes per a més de 3.000 milions de persones, alberguen la reserva més gran de biodiversitat del planeta i concentren recursos energètics, biotecnològics i minerals essencials per a la transició ecològica.

En aquest sentit, l'economia blava no és només un marc de desenvolupament. Segons les Nacions Unides, sosté al voltant de 600 milions de persones i genera 100 milions de llocs de treball directes, principalment en pesca, aqüicultura i turisme costaner. Si s'inclouen els sectors marítims formals —transport, energia marina, turisme, pesca industrial— la xifra ascendeix a 133 milions de llocs de treball i podria créixer fins a 184 milions el 2050 amb una transició sostenible adequada. El valor dels actius oceànics supera els 2,5 bilions de dòlars, cosa que converteix l'economia blava en la setena economia del món en termes de PIB. Es tracta d'una infraestructura planetària que condiciona directament el futur del món.

La vela, un sector estratègic

La vela —entesa en la seva accepció àmplia, esportiva i de lleure— forma un substrat de bona part de l'economia blava. És un sector estratègic i transversal: la seva pràctica implica relacions estretes entre esportistes, organitzadors de regates, dissenyadors, constructors i tècnics que s'entrellacen en un context que reforça la cultura marítima, el respecte mediambiental, el coneixement científic i els valors humans i humanitaris.

Els organitzadors de regates, els patrocinadors, els equips tècnics i els navegants han assumit des de sempre aquests valors i els han fet evolucionar, fet que ha aconseguit demostrar com el capital natural del mar pot transformar-se en benestar, coneixement i valor econòmic per a la societat.

La vela, com a esport de tecnologia ancestral reinterpretat en clau contemporània, fomenta un vincle emocional i cultural amb el mar. La maritimitat —el conjunt de sabers, oficis, pràctiques i vincles que connecten una comunitat amb el medi marítim— és, en si mateixa, una infraestructura cultural. I la vela és un dels seus vehicles més eficaços: ensenya a llegir l'entorn, exigeix cooperació, premia la resiliència, obliga a respectar les lleis físiques i meteorològiques i educa la mirada cap al llarg termini.

El coneixement dels materials i la capacitat de transformar aquesta comprensió en control i maniobra ofereixen una perspectiva directa sobre els processos industrials. En un context d'emergència climàtica, tots aquests atributs contribueixen a formar comunitats més sensibles, preparades i operatives per a l'adaptació.

L'escala europea d'aquest gran potencial és significativa: prop de 48 milions de ciutadans participen regularment en activitats nàutiques recreatives, 36 milions dels quals són navegants. En aigües europees es

mantenen sis milions d'embarcacions i operen més de 10.000 ports esportius, que ofereixen més d'un milió d'amarradors. La infraestructura quotidiana de l'economia blava a Europa explica l'amplitud real del sector.

Sortida de la primera edició de la Barcelona World Race el 17 de novembre de 2007. © Jean-Marie Liot

El Moll de la Fusta de Barcelona, els dies previs a la sortida de la Barcelona World Race. © Cris Barredo / WeLearnBlue

L'Optimist Trophy a Palamós demostra cada any l'enorme potencial de la vela entre els més joves i l'impacte dinamitzador, econòmic i cultural, a escala local. © Alfred Farré

Innovació marítima d'alta precisió

La vela de competició és un laboratori d'innovació constant. Hidrodinàmica, aerodinàmica, materials avançats, electrònica, meteorologia, modelització, simulació i sistemes de comunicació formen part del dia a dia de qualsevol projecte d'alt nivell. La diversitat de modalitats —des de les regates *inshore* fins a les travessies oceàniques— genera un ventall de tecnologies i processos que activa un ampli teixit industrial. Drassanes, empreses de *composites*, fabricants d'electrònica, proveïdors de telecomunicacions, equips d'energia i centres de recerca formen una cadena de valor que situa la vela al centre de la innovació marítima contemporània.

Els circuits de vela extrema ho mostren clarament. La 37a Copa Amèrica de Barcelona del 2024 va generar 1.034 milions d'euros d'impacte econòmic, va atraure 1,8 milions de visitants i va mobilitzar inversions tecnològiques que superen els 200 milions d'euros per equip. Per la seva banda, SailGP s'ha consolidat com el circuit professional més ràpid i mediàtic del món, amb un impacte econòmic anual superior als 100 milions de dòlars i audiències globals que superen els 150 milions d'espectadors. Ambdós circuits han convertit la competició en un banc de proves avançat on l'enginyeria, la sensòrica i els materials d'última generació després es traslladen a la indústria marítima, energètica i tecnològica.

Vela oceànica: motor econòmic, tecnològic i educatiu

La vela oceànica representa la dimensió més extrema i humana de la navegació. Regates com la Vendée Globe, la volta al món en solitari i sense assistència, són un exemple d'aquesta exigència que posa a prova materials, sistemes i persones. El seu impacte és global: l'última edició va assolir més de 350 milions de visualitzacions a les xarxes, 418 milions de pàgines vistes al seu web, cobertura televisiva en 190 països i un impacte econòmic estimat en 100 milions d'euros a la regió francesa de la Vendée.

The Ocean Race, la volta al món per equips, ha generat a Espanya un impacte acumulat de 500 milions d'euros en el PIB, ha creat més de 8.000 llocs de treball, ha produït més de 200 milions d'euros en retorn mediàtic i ha atret 1,6 milions de visitants a l'Ocean Live Park d'Alacant.

La vela oceànica ha demostrat ser també un espai educatiu d'enorme potencial. El programa educatiu de la Barcelona World Race, amb més de 50.000 participants, i el Barcelona World Race Ocean Campus, amb més de 60.000 inscrits, van ser iniciatives pioneres que van mostrar de manera tangible fins a quin punt aquest esport pot generar continguts pedagògics i científics d'alt valor tant en l'àmbit escolar com en l'universitari. Ambdós projectes van apropar l'oceanografia, la meteorologia, les ciències de la salut i la

cultura marítima a milers d'estudiants, i van consolidar la vela com una eina capaç d'integrar disciplines i activar vocacions científiques.

Els vaixells clàssic son autèntics museus de tecnologia ancestral reinterpretada en clau contemporània i fomenten un vincle emocional i cultural amb el mar. © Christian Palau
Els vaixells clàssic son autèntics museus de tecnologia ancestral reinterpretada en clau contemporània i fomenten un vincle emocional i cultural amb el mar. © Christian Palau

La vela de competició genera disseny i alta tecnologia industrial. En la foto, procés inicial de construcció d'un IMOCA. © Absolute-dreamer
La vela de competició genera disseny i alta tecnologia industrial. En la foto, procés inicial de construcció d'un IMOCA. © Absolute-dreamer

El potencial d'aprenentatge de la vela de competició és extens, sobretot en el cap de la tecnologia electrònica. A la foto, Marcel Van Triest i Anna Corbella preparen una classe per al Barcelona World Race Ocean Campus. © Santi Serrat / WeLearnBlue
El potencial d'aprenentatge de la vela de competició és extens, sobretot en el cap de la tecnologia electrònica. A la foto, Marcel Van Triest i Anna Corbella preparen una classe per al Barcelona World Race Ocean Campus. © Santi Serrat / WeLearnBlue

Regates locals: impacte real en el territori

En l'àmbit local, les regates actuen com a dinamitzadors econòmics i culturals de primer ordre. A Catalunya, les regates de Palamós —la Christmas Race i l'Optimist Trophy— generen impactes significatius per a un municipi d'escala mitjana. La Christmas Race, disputada al desembre, arriba a un impacte proper als 800.000 euros, mentre que l'Optimist Trophy, celebrat al febrer, s'acosta als 600.000 euros. Són xifres rellevants per a períodes hivernals de baixa activitat turística.

L'experiència del Club de Vela Ballena Alegre reforça aquesta idea. Des del 2022, el club fa estudis d'impacte socioeconòmic que han permès demostrar la magnitud real d'aquests esdeveniments. Els resultats sorprenen: un campionat del món —com el d'iQFoiL celebrat a Sant Pere Pescador— pot generar impactes superiors als 8 o 10 milions d'euros, i un Mundial d'Optimist pot arribar als 14 milions d'euros. Aquestes dades evidencien que la vela, fins i tot en l'escala més local, és un actiu econòmic i social de gran valor per als territoris costaners.

Un actiu per al Decenni de les Ciències Oceàniques

La vela demostra que el mar no és només un espai físic, sinó un motor cultural, econòmic i tecnològic capaç de transformar territoris i projectar futur. Des de la innovació extrema dels grans circuits fins a l'impacte directe de les regates locals, la vela articula comunitat, indústria i coneixement amb una precisió única. En aquest context, el Decenni de les Ciències Oceàniques, impulsat per la Comissió Oceanogràfica Intergovernamental de la UNESCO, situa l'oceà al centre de l'agenda global: ciència, governança hídrica, transició ecològica i economia sostenible convergeixen per garantir un futur viable. La vela encarna aquesta visió i confirma que l'economia blava no és una abstracció, sinó una realitat viva que neix del mar i que defineix, cada vegada més, l'avenir de les nostres societats.

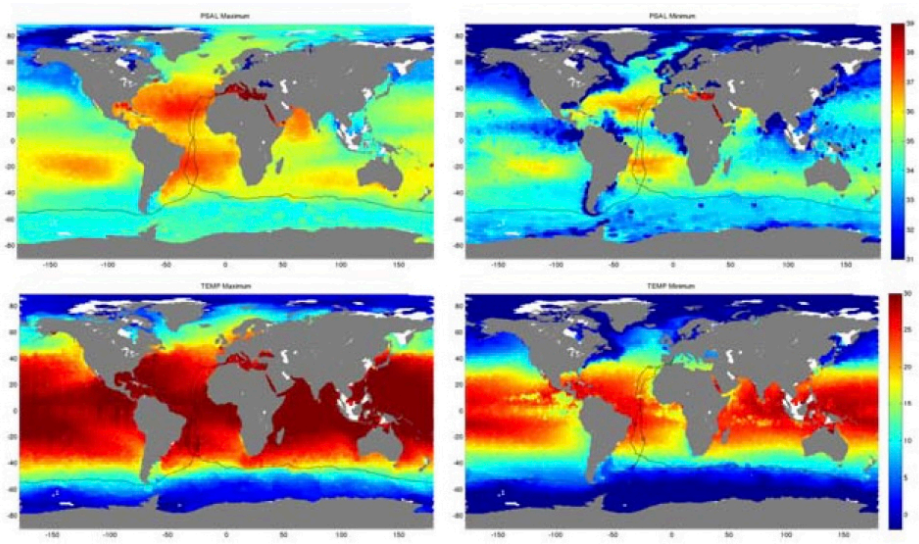

Sir Robin Knox-Johnston va ser el guanyador de la primera volta al món en solitari: la Sunday Times Golden Globe Race, que es va celebrar entre el 1968 i el 1969. La regata va suposar un canvi de paradigma en la vela oceànica i un referent universal com a repte humà. © Bill Rowntree / Knox-Johnston Archive PPL.

Un observatori oceanogràfic pioner

La Barcelona World Race va obrir una via inèdita per a la ciència marina. En les edicions del 2007 i del 2010, es van recollir dades de temperatura i salinitat de la superfície del mar en zones remotes, inaccessibles per a la investigació convencional. El projecte, liderat per Jordi Salat, oceanògraf de l'Institut de Ciències del Mar (ICM-CSIC), va demostrar el potencial científic de la vela oceànica i va configurar una nova generació de plataformes de recerca oceanogràfica i climàtica que després han seguit regates com la Vendée Globe i The Ocean Race.

L'Observatori Oceanogràfic de la Barcelona World Race va involucrar la Comissió Oceanogràfica Intergovernamental de la UNESCO (COI-UNESCO) i va obtenir el Premi UNESCO pel valor científic de la Barcelona World Race.

L'Observatori Oceanogràfic de la Barcelona World Race va impulsar experiències pioneres en l'ús de les regates oceàniques com a plataformes de recerca científica, com l'obtenció de dades de temperatura i salinitat de la superfície del mar. © Jordi Salat / ICM-CSIC.

Vela inclusiva: tecnologia, autonomia i projecció social

La vela inclusiva és avui una de les dimensions més transformadores de la maritimitat contemporània. El cas de Dani Anglada Pich, que ha completat la volta a l'illa de Wight en patí català gràcies a un sistema hàptic de govern desenvolupat per ell mateix, és un exemple excepcional de com la innovació pot ampliar drets, autonomia i participació. El projecte Yes We Sail demostra que la tecnologia aplicada a la navegació es pot convertir en una eina d'inclusió real: permet que persones amb diversitat funcional accedeixin a la pràctica de la vela en condicions de seguretat, dignitat i independència. La seva travessa, pionera en l'àmbit internacional, evidencia que la vela és també un espai de projecció social, de superació i de creativitat tecnològica, i que forma part d'una economia blava que integra totes les capacitats humanes.

Dani Anglada, a bord del seu patí català en plena circumval·lació de l'illa de Wight. © YesWeSail.